

TÁVOKTATÁS A COVID IDEJÉN

[DOI 10.35402/kek.2020.4.5](https://doi.org/10.35402/kek.2020.4.5)

I.

„...tessék olvasni!
Ne tessék. Csak ha tetszik. Ha van kedvük.”¹

Vallomással kezdem. Én igazán – úgymond – 19. századi ember vagyok. Amikor körülöttem az ismerőseim, tanár kollégáim és diákjaim nagy része már böszén használta a számítógépet, én még jószerezivel bekapcsolni sem tudtam. Aztán, amikor a gimnáziumban, ahol 35 évig tanítottam, bevezették a digitális naplót, kénytelen-kelletlen meg kellett tanulnom alapfokon használni az eszközt. Lassan jutottam el az internet hétköznapi használatához, megismertem, megszoktam előnyeit olyannyira, hogy ma már része az életemnek. Azonban ha valami, a napi rutintól eltérő problémába ütközöm, ma is kénytelen vagyok a nálam hozzáértőbbek segítségét kérni. Ma is hagyományos könyvet olvasok, a színházat, a zenét főként élőben nézem, hallgatom.

Tíz éves unokám – merthogy kettőnk közös kalandjáról van szó – a 4. osztályt végezte az elmúlt tanévben. Őt mindez ideig óvta a család a számítógéptől. Nem tiltottuk, de nem is erőltettük, mindig találtunk számára más elfoglaltságot. Kortársai többségéhez képest ezért nem is nagyon értett a számítógép használatához, számítógépes játékokat nem játszott. Ráér később megtanulni ezt a technikát, gondoltuk. Ennek a 'tudatlanságnak' nagy előnyei vannak, de már zavarta, hogy kimarad társai internetes játékaiból.

És 2020. március 14-én bejelentették, hogy a COVID terjedése miatt március 16-tól távoktatás kezdődik. Akkor most mi lesz?

II.

„...búcsút intek minden nyűgnek,
nyomkodom a billentyűket”²

Mivel a családi munkamegosztás úgy alakult, hogy unokám minden második héten velünk (a nagyszüleivel) volt Kővágóörsön, ezért én is kíváncsian és persze kicsit félve vártam a fejleményeket.

Mindenki számára – pedagógus, diák, szülő – váratlan, gyors volt ez a döntés. Valamennyien felkészületlenek voltunk. Bár unokám osztályfőnöke használt digitális eszközöket ezideig is, a situáció példátlan volt. Egy-két hét elteltével azonban azt éreztem, mindannyian belecsöppentünk egy számkra ismeretlen tanulási folyamatba. És kezdtem élvezni! Amúgy sem láttam értelmét a fanyalgásnak, az csak kedvünket rontja. Vírus van, új helyzet van, kezdjünk vele valamit! Erősített ebben bennünket – unokát és nagymamát –, hogy ugyanezt a törekvést tapasztaltuk az osztályfőnök és a legtöbb szaktanár részéről is. Egy hét türelmi idő után kialakult, kitisztult a rendszer. Mindenki tanult. És igen, újdonságokat tanulni jó! A tanulás természetesen – és itt elsősorban nem is erről beszélek – nem csak a 'tananyag' elsajátítását jelenti. Elégedetten figyeltem, ahogy a 10 éves gyerek villámgyorsan megtanulta az új technikák sokaságát. Ebben elsősorban édesanyja volt segítségére. A zökkenők dacára élvezte ezt a tevékenységet. Jómagam főként tőle általa ismertem meg új fogalmakat, alkalmazásokat. Classroom, sutori, zoom használata, fotók, videók készítése és küldése ide-oda. Megtanultunk ppt-t csinálni.

A tanítók részéről pedig jöttek a megszokott és újfajta feladatok. Igazán találékonyak, okosak voltak. Csak néhány példát említek. Kaptak a gyerekek hagyományos feladatlapokat, tankönyvi, munkafüzetbeli feladatokat is. De változatos, érdekes témákról írtak leíró, elbeszélő, levélforma fogalmazásokat. Szövegeket dolgoztak fel: – húzd alá a lényegyet, készíts vázlatot, válaszolj a kérdésekre! Mondd el önállóan egy feldolgozott szöveg lényegét, vedd fel videóra, küldd el! Kaptak linkeket egy adott témához kapcsolódó filmekhez, interaktív feladatokhoz. Az új anyagrészekhez – matematika, környezetismeret, olvasás tárgyakból – a tanítónő saját maga által készített magyarázó-tanító videókat küldött. A legszórakoztatóbbak a projekt feladatok voltak. Készítettünk ppt-t a Szigetközről, videóra vettünk egy szabadon választott háztartási gépről alkotott reklámot. Meg kellett örökíteni fényképekkel vagy videóval, hogy ki-ki hogyan készít el egy maga választotta ételt. Nagyon részletes magyarázat és bőséges példák bemutatása után egy szabadon választott festményt gondoltak újra a gyerekek és alkották

1 Esterházy Péter

2 Varró Dániel

meg bármely eszközzel a saját verziójukat. Aki beleegyezett – és szinte mindenki megengedte –, annak a munkáját feltették a csak az osztály számára elérhető felületre. Nagyon jó volt ezeket nézegetni.

A legjobban a Zoom-os órákat szerették a gyerekek. Szinte minden nap volt ilyen. Az öfő két részre bontotta az osztályt. 9-től 10-ig az egyik, 10-től 11-ig a másik fél társasággal dolgozott. Persze én ezeken nem voltam jelen, de a teraszon ücsörögve hallottam a lelkes, sokszor kaotikus beszélgetést.

Na és az értékelés! Az iskolai keretek között nagyon szigorú értékelést kaptak folyamatosan ezek a gyerekek. Lehet szeretni/nem szeretni, a nebulók négy év alatt ezt megszokták. Nem is témánk most ez. A távoktatás során örömmel tapasztaltam, hogy a szigor oldódott. Kaptak persze osztályzatokat most is a megszokott igényességgel, de rengeteg biztatás, dicséret jött. A jegyek mellett a tanítók minden munkát írásban, minden gyereknek személyre szólóan értékelték. Természetesen ez nagyon fontos a tanulók számára, lám, ilyen körülmények között is figyelnek a munkájukra. Szinte minden visszajelzésből elsősorban a segítő szándék volt érezhető, hogy: „jól csinálod, ügyes vagy, ebben a helyzetben is megállod a helyed!”.

Sok munka, fáradtság, nehézségek, de vidámság és öröm is része volt ennek a majd' négy hónapos időszaknak. Azoknak a pedagógusoknak, akik ilyen vagy hasonló intenzitással, módszertani sokszínűséggel, kreativitással csinálták végig a távoktatás időszakát, elképesztően sok energiájukba, idejükbe került mindez.

Hogy mit kaptak ezért cserébe, őket hogyan értékeli, becsülik meg? A válasz, ha adnánk – nem adunk, keserű lenne. De talán a sok-sok nehézség dacára örömük lehet a gyerekek visszajelzéseiben, tisztességes munkájukban, érdeklődésükben. Abban, hogy a szülők hálásak és segítőkészek voltak. A pedagógusok is részesei voltak a fentebb említett tanulási folyamatnak. Új módszertani megoldásokat, egy igazán korszerű oktatás lehetőségeit fedezhették fel. Váratlan, eddig be nem járt út elé lettek állítva. Ez nehéz! De önálló döntéseket kellett – lehetett hozni, sok mindent más, új szemszögből kellett – lehetett végiggondolni, a kreativitásuk, tanári szabadságuk erősödhetett. Ez pedig jó!

El kell mondanom, hogy a mi történetünk egyedi történet. Az én unokám Budapest egyik ún. 'elit' iskolájába jár. Az osztály tanulóinak rendelkezésre állnak az eszközök és a szülői, családi segítség. A pedagógusok többsége igényes magával és a diákokkal is. Itt és most is köszönet érte.

III.

*„tanulni kell magyarul és világlul,
tanulni kell mindazt, ami kitarul”³*

Vallomással kezdtem, így is végzem. A vallomás mindig önreflexió is, és valóban, ez a néhány hónap erre is jó volt.

Hiszem továbbra is, hogy a személyes együtt-létnél, az iskolai óránál /ha az nem pusztán tudnivalók közléséből áll/, az interaktív pedagógus-diák, diák-diák közvetlen hatásánál, a beszélgetéseknél, a közös játékoknál, az óráközi szüneteknél nincs fontosabb. A távoktatás időszakának legnagyobb problémája a bezártság volt. A gyerekeknek nagyon hiányzott a személyes találkozás és mindaz, ami ezzel jár. Többször hallottam, hogy milyen bánatosak az elmaradt három napos 'ortavós' kirándulás elmaradása miatt. Szabadidejükben rendszeresen tartották a kapcsolatot, beszélgettek, számítógépes játékokat játszottak – immár boldogan az én unokám is. Könnyedén mozog most már ebben a világban. Igazán azonban a személyes találkozásokat várták.

Fel kellett ismernem, hogy a digitális szférában sok, eddig nem vagy alig használt lehetőség van. A gyerekek szeretik és értik ezt a világot, csak okos használata felé kell terelni őket.

Hangsúlyozom, nem tudományos igényű elemzést, helyzetértékelést írok. Nem is általános érvényű tanulságokat fogalmazok meg. Nem dolgom kitérni az országban uralkodó mérhetetlen esélyegyenlőtlenségből fakadó különbségekre, amely gyerekek sokaságának lehetetlenítette el a 2019–20-as tanév második félévében a tanulást. Nem dolgom kitérni arra a kormányzati felelősségre/felelőtlenségre, amely olyan helyzetet teremtett, hogy pedagógust – diákot – családot teljesen váratlanul és felkészületlenül ért a digitális oktatás. A felkérés személyes, privát tapasztalataim megosztására szól. Ám a személyes élmények talán egy kicsit túlmutatnak önmagukon, és néhány gondolat tovább tágítható. Azt gondolom – és személyes példákából tudom is –, hogy az országban nagyon sok pedagógus hasonló színvonalon dolgozott. Lehetőségeikhez képest igyekeztek megoldani ezt a szokatlan és nehéz feladatot.

A távoktatás időszaka megerősített abban a számomra eddig is nagyon fontos meggyőződésben, hogy – miként az élet egyéb területein is – oktatásban, tanulásban is: Éljen a sokszínűség!

3 Nemes Nagy Ágnes